

TVŮRČÍ RÁZ SOVĚTSKÉ VOJENSKÉ VĚDY V OTÁZKÁCH TÝLU

Plukovník Josef Slabý

Polní řád čs. armády, v kterém jsou zhodnoceny cenné, bohaté zkušenosti Sovětské armády, říká v úvodě:

„Bojové podmínky jsou velmi různé. Polní řád nemůže dát vyčerpávající směrnice pro všechny případy, které se mohou vyskytnout v boji. Stanoví proto jen hlavní zásady vedení bojové činnosti a způsoby řízení vojsk. Válka vyžaduje od velitelů všech stupňů kromě hlubokých odborných znalostí a ovládnutí vojenského umění také schopnosti jasného úsudku, širokého rozhledu a tvůrčí iniciativy...“

Tvůrce sovětské vojenské vědy geniální vojevůdce generalissimus Stalin poukázal několikrát v průběhu Veliké vlastenecké války na správnou strategii a na pružnou, tvůrčí taktiku velitelů Sovětské armády.

V protikladu k sovětské vojenské vědě stála vojenská doktrina fašistického Německa s vadnou strategií a šablonovitou taktikou. Fašističtí velitelé se pokoušeli řešit každou situaci podle některého článku předpisu a nedovedli se samostatně a iniciativně rozhodovat v komplikovaných situacích, pro jejichž řešení nenašli návod v předpise. V tom byla hlavní slabost německého velení. A tímto nedostatkem, schematismem a byrokratickým formalismem nebyla zatížena jen hitlerovská armáda Německa, tím trpí všechny armády imperialistických států. K tomu přistupuje zásadní idealistický názor a metafysický způsob myšlení, které tvoří hlavní rysy dnešní imperialistické vojenské doktriny. O tom konečně dávají mnoho přesvědčivých důkazů operace invazních armád na západních bojištích v druhé světové válce a také porážka imperialistické vojenské doktriny v Koreji.

Naproti tomu stalinská vojenská věda odmítá schematismus, dogmatismus a šablonovitost ve strategii, v operačním umění i v taktice a má i v otázkách týlu tvůrčí ráz. Studium sovětské vojenské literatury se přesvědčujeme o mistrovské schopnosti sovětských velitelů na frontách Veliké vlastenecké války, záležející v iniciativním a tvůrčím přenášení theoretických zásad vojenské vědy do podmínek bojové situace. V každé operaci, v každém boji najdeme nové způsoby tvůrčího rozvíjení vojenského umění ve všech jeho částech — ve strategii, v operačním umění i v taktice; nikde není ani stopy po šabloně.

V čem záleží osvojování sovětských vojenských zkušeností a iniciativní, tvůrčí aplikace theoretických zásad předpisů v boji?

K správnému chápání odpovědi na tuto otázku je třeba osvětlit některé podstatné zvláštnosti nauky o týlu; je to především:

Organická spojitost otázek týlu s otázkami operačními a taktickými

Vševojskový velitel řeší otázky týlu a materiálního zabezpečení boje v organické spojitosti s otázkami operačními a taktickými. Je si plně vědom, že úspěch boje je určen stupněm materiálního zabezpečení, a proto před přijetím bojového rozhodnutí důkladně zkoumá a hodnotí na základě informační zprávy svého náčelníka týlu materiální situaci své vyšší jednotky. Přijímaje bojové rozhodnutí určuje tím současně i materiální předpoklady, úkoly a organizaci týlu v nastávajícím boji nebo operaci. Tím je především dán základ k tomu, že organizace týlu a materiálního zabez-

pečení bude plně odpovídat zámyslu vševojskového velitele a tvořit s ním harmonický celek; tím velitel dává praktickou náplň základní stalinské poučky o velkém významu týlu a organické spojitosti otázek týlu a zásobování s otázkami operačními a taktickými.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války nám však ukazují, že se vševojskový velitel nezabýval otázkami týlu a materiální situace jen v přípravném období, před zahájením operace. Naopak, volal si často v průběhu boje svého náčelníka týlu na velitelskou pozorovatelnu nebo na velitelské stanoviště a žádal od něho přednesení informační zprávy, aby měl neustále v patrnosti materiální situaci a tím i reálné materiální podklady pro svá rozhodování. Tak na př. velitel armádního sboru činil tak zejména před zasazením druhého sledu nebo záloh sboru, před rozhodnutím k útoku na spěšně zaujatou obranu nepřítele, před odražením protiútoku nepřítele nebo večer po skončení boje před vydáním rozkazů pro další den boje. Velitel armády žádal od svého náčelníka týlu informační zprávu před zasazením armádní rychlé skupiny, druhého sledu nebo záloh armády, před provedením armádního protiúderu a p. V takové informační zprávě byl od náčelníka týlu žádán celkový přehled materiální situace a její zhodnocení vzhledem k dalšímu zabezpečení boje a se zaměřením na zabezpečení nově zasazených jednotek a k návrhům na změny v organizaci týlu, vzhledem k nové bojové situaci a k nově předvídaným opatřením.

Vyšší vševojskový velitel, který byl po celý den v živém styku s podřízenými veliteli, dověděl se v průběhu boje po své linii o průběhu materiálního zabezpečení boje, o kvalitě péče o bojující vojáky a o eventálních nedostatecích v činnosti týlu a v materiálním zabezpečení. Osobního styku se svým náčelníkem týlu mohl pak využít k vydání rozkazů a pokynů k odstranění nedostatků a k zlepšení materiální péče o bojující vojska.

Je ovšem třeba si uvědomit, že velitel ve svém bojovém rozhodnutí může stanovit jen hlavní zásady, může dát jen všeobecný, hrubý rámec pro organizaci a činnost týlu. Bude záležet plně na podřízených týlových funkcionářích, aby v duchu úkolů stanovených v rozhodnutí tvůrčím způsobem uvedli velitelské rozhodnutí v život, aby v řízení týlu vycházeli ze skutečných podmínek situace a aplikovali takové principy činnosti týlu a zásobování, které v daných podmínkách nejrychleji, nejehospodárněji a nejspěšněji zabezpečí vojska.

Častý styk náčelníka týlu s vyšším vševojskovým velitelem, ať již na pozorovatelně během vedení boje nebo na velitelském stanovišti, má svůj kladný význam pro oba funkcionáře. Především sjednocuje práci obou sledů štábů a dává plnou možnost úspěšné činnosti týlu; to se projevuje zejména v tom, že se vojska v kritické situaci boje neoctnou bez materiálního zabezpečení, že se vojskové týly neodtrhnou od bojových sledů, nýbrž napak, že po celou dobu bojové činnosti budou s nimi v nejtěsnějším styku.

Tuto stalinskou poučku o organické spojitosti otázek týlu s otázkami taktickými je třeba neustále uplatňovat: při plnění plánu bojové a politické přípravy zapojovat soustavně týlové pracovníky do všech cvičení a velitelských odborných i taktických shromáždění, plnit ustanovení Polního řádu čs. branné moci (čl. 773 a 774) o určování úkolů a organizaci týlu v boji vševojskovými veliteli, plnit ustanovení Řádu vnitřní služby (čl. 60 a 61) o materiálním zabezpečení a péči o vojska všemi veliteli a funkcionáři.

Pro týlové funkcionáře to znamená odpoutat se od kanceláří a stanů a vykročit přímo do středu problematiky: spojit týlovou a zásobovací

službu s výcvikem a činností vojsk, řídit materiální péči o vojska přímo v jednotkách, v kuchyních, v dílnách, ve skladech, v terénu a p.

Na příkladech z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu vidíme názorně, jak tyl a fronta tvořily organický celek. V stalingradské bitvě vidíme funkcionáře tylu 62. armády ve zříceninách města 600 m od bojové čáry, v rozbořených domech byla oddělení armádních skladů potravin, polní kuchyně a funkcionáři tylů praporů, pluků, ale také armády, kteří se vševojskovými veliteli v zákopech, v ulicích zřícenin města — přímo na bojišti řídili tyl a zásobování.

Z toho vyplývá, že tyl, materiální zabezpečení boje a všestranná péče o vojáka — obránce socialistické vlasti — není jen věcí tylových funkcionářů, nýbrž patří k nedílné pravomoci a k hlavním povinnostem vševojskového velitele.

Praxe také ukazuje, že vševojskový velitel, který učinil stálou součástí svých funkčních povinností otázky tylu a materiální péče o vojáka, který neodděluje tyl od výcviku vojsk a uvažuje o jeho možnostech před svým rozhodováním, dosahuje úspěchu již v přípravě vojsk v míru a nabývá důležitých zkušeností opravňujících naději, že bude úspěšně všestranně řídit boj i ve válce. Naopak zkušenosti z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu i zkušenost z budování naší nové lidově demokratické armády plně ukazují, že velitel, který neměl správný poměr k tylu, který před svým rozhodnutím nestanovil úkoly tylu a nebyl náročný k jejich plnění, neměl nikdy plnou jistotu, že boj bude ve všech "dobích" materiálně zabezpečen a jednotky jeho útvaru měly často nedostatek materiálu právě v rozhodujícím údobí boje.

Tu je třeba se učit ze sovětských zkušeností a denně uplatňovat v praxi stalinskou poučku o organické spojitosti tylu s otázkami operačními a taktickými.

Součinnost

Součinnost je dalším charakteristickým rysem stalinského vojenského umění.

Řízení tylu v soudobém boji a v soudobé operaci je nemyslitelné bez nepřetržité znalosti bojové situace, což vyžaduje nepřetržitě součinnosti tylu s operačním štábem.

V tomto směru ukládá Polní řád povinnosti náčelníkovi tylu vyšší jednotky včas informovat náčelníka štábu o stavu tylu a situaci materiálního zabezpečení vojsk, o vydaných základních nařízeních pro tyl a o všech závažnějších změnách tylové situace. Naopak Polní řád ukládá náčelníkovi štábu vyšší jednotky včas informovat náčelníka tylu o všech změnách bojové situace a o hlavních bojových nařízeních, která vyžadují změny v plánu organizace tylu a materiálního zabezpečení boje nebo která vyžadují nová opatření v řízení tylu. Tato povinnost vzájemné výměny zpráv o situaci má kladné výsledky pro činnost obou těchto funkcionářů. Náčelníku štábu umožňuje neustálou znalost situace tylu a materiálního zabezpečení vojsk a při předkládání návrhu rozhodnutí veliteli vševojskové vyšší jednotky nebo návrhu na změnu organizace tylu, vyžaduje-li toho náhlá změna bojové situace, dává předpoklady pro řešení otázek boje v organické spojitosti s materiálním zabezpečením vojsk. Náčelníku tylu vyšší jednotky pak dává základní podmínky pro konkrétní a reálnou činnost tylu a jeho organizaci, tak jak toho vyžaduje změna nebo další vývoj bojové situace.

Součinnost v otázkách materiálního zabezpečení vojsk však není jen věcí náčelníka štábu a náčelníka týlu vyšší vševojskové jednotky. Je tu řada dalších otázek plánování materiálního zabezpečení, regulace dopravy, úpravy a stavby cest, zabezpečení přesunů a převozů vojsk, ochrany a obrany týlu, zejména v obraně proti rychlým jednotkám nepřítele, proti záškodnickým skupinám a nepřátelským výsadbám a v zabezpečení protiletecké obrany, v otázkách dopravy materiálu, rozložení zásob, zabezpečení doplňků osob, rozmístění skladů, získávání zpráv o materiální a hospodářské situaci nepřítele atd.; to všechno jsou denní otázky těsné součinnosti náčelníka týlu vyšší jednotky s operačním a zpravodajským oddělením štábu jednotky, s ženijním náčelníkem a s náčelníky ostatních druhů vojsk a se zástupcem velitele pro technické věci. Součinnost všech těchto funkcionářů je naprosto nezbytným předpokladem pro řízení materiálního a technického zabezpečení činnosti druhů vojsk a týlu v boji a dává tak praktickou náplň stalinské pouče, že soudobý boj se vede společným úsilím všech druhů vojsk a týlu.

V boji bude často požadována přímá součinnost některého z náčelníků služeb, zejména náčelníka zdravotnické služby vyšší vševojskové jednotky, přímo s operačním oddělením štábu jednotky, neboť umožní zdravotnické službě provádění smělého manévru zdravotnickými prostředky podle bojové situace, účelné rozmisťování zdravotnických obvazíšť hned za postupujícími vojsky. Tím také zdravotníci pracovníci získají podmínky k uplatňování socialistické zásady přiblížení pomoci raněným co možná nejbliže k místu zranění.

Zvlášť pečlivě organizovaná součinnost v otázkách týlu, materiálního a technického zabezpečení je požadována u vyšších tankových a mechanizovaných jednotek. Příklady z Veliké vlastenecké války nám ukazují, že vzájemnou součinnost mezi orgány technického zabezpečení a orgány materiálního zabezpečení nestačí provádět jen v přípravném období organizace a plánování, kdy náčelník týlu a zástupce velitele pro technické věci předkládají v informačních zprávách veliteli své návrhy na zabezpečení, ve vzájemné přítomnosti, nýbrž součinnost mezi těmito složkami musí být udržována nepřetržitě až do skončení operace. Není myslitelné, aby náčelník týlu nebyl informován o přemísťování dílenských složek, o způsobu provádění technických odsunů, aby se zástupce velitele pro technické věci nezajímal o otázky dělostřeleckého zásobování, náčelník dělostřeleckého zásobování aby se stal jen slepým vykonavatelem objednávek aut pro přísun munice a náčelník týlu aby nebyl informován o spotřebě munice a o průběhu zásobování municí. Zkušenosti plně potvrzují, že všechny nejdůležitější oblasti týlové práce nemohou být izolovány od celkového systému týlu, jehož přesnost práce se musí vyrovnat hodinovému stroji, nýbrž že otázky všeobecného plánování, rozmístění útvarů a útavů, provádění veškerých přísunů a odsunů musí všechna oddělení velení projednat s náčelníkem týlu a informovat ho o všech změnách provedených během operace.

Činnost jednotlivých složek týlu vyšší vševojskové jednotky v podmínkách soudobého boje není možno uskutečnit bez součinnosti všech funkcionářů uvnitř velitelství týlu vyšší jednotky. Rozhodnutí nebo opatření kteréhokoli funkcionáře týlu divise, armádního sboru nebo vševojskové armády zůstane prakticky bez účinku, nebudou-li o něm uvědoměni všichni další funkcionáři týlu, kteří se na provádění opatření podílejí nebo v budoucnu budou podílet. Tak na př. náčelník zdravotnické služby pěší divise nemůže účelně využívat dopravních prostředků vracejících se po výdeji

materiálu do týlu k odsunu lehce raněných, nebyla-li předem tato otázka projednána s náčelníkem organizačního a plánovacího oddělení divise a nebyl-li vydán včas pokyn veliteli dopravního praporu a orgánům regulace dopravy, kteří usměrní vracející se prázdná vozidla do místa s lehce raněnými.

Někteří funkcionáři týlu nemívají často dosti porozumění pro řešení úkolů v součinnosti s ostatními funkcionáři, kteří se zároveň podílejí na plánovaném opatření, podceňují součinnost a zdržení vzniklé organisováním součinnosti pokládají za zbytečnou ztrátu času. Takto přijaté opatření nebo zpracovaný plán je jen jednostranný, vyhovuje jedné složce týlu a naprosto neodpovídá požadavkům neb možností složky druhé. To je jedna z podstatných příčin formálně zpracovaných dokumentů, zvláště plánů, které jsou zpracovány jen pro samy plány a nikoli jako základní dokumenty řízení týlu.

Součinnost je jednou z hlavních podmínek úspěšného řízení týlu, dává podmínky k jeho realitě a umožňuje sladit činnost týlu a zaměřit jeho jednotlivé složky k nejhospodárnějšímu, avšak nejúčinnějšímu využití sil a prostředků k materiálnímu a technickému zabezpečení boje v harmonickém souladu se zámyslem vyššího vševojskového velitele.

Základy k součinnosti druhů vojsk a týlu položil generalissimus Stalin v období občanské války u Caricynu. Ve Veliké vlastenecké válce byly jím otázky součinnosti dále rozvíjeny se zřetelem na hromadné použití tanků, dělostřelectva, letectva a ostatních motorisovaných prostředků, na nové způsoby manévru a na nové změny, které přinesla Veliká vlastenecká válka. A právě všechny tyto změny postavily do popředí součinnost s týlem a v týlu ve všech otázkách materiálního a technického zabezpečení boje a operace. Proto je třeba, aby vševojskové štáby a štáby druhů vojsk a týloví funkcionáři učinili součinnost v otázkách materiálního a technického zabezpečení předmětem jejich denní práce, aby ji uplatňovali a požadovali při všech příležitostech, ať již při řízení výcviku vojsk, tak i při cvičeních na mapě nebo v terénu a při plnění plánu bojové a politické přípravy vůbec.

Plánování

Socialistické plánování je důležitým činitelem při budování socialismu a komunismu. V strojovém období válek nabylo svého významu i ve vojenství.

Plánování vyjádřené v plánu organisace týlu a materiálního zabezpečení boje je základem činnosti týlu a plán sám je základním dokumentem řízení týlu. Plán organisace týlu a materiálního zabezpečení musí být v souladu se zámyslem vševojskového velitele, s konkrétní operační (taktickou) i materiální situací a musí tvořit reálný základ pro zabezpečení boje ve všech jeho údobích po stránce materiální. To předpokládá těsnou součinnost s operačním štábem a s náčelníky všech složek uvnitř týlu.

Bylo by chybné pohlížet na plán organisace týlu a materiálního zabezpečení jako na něco odděleného od plánu vedení boje. Zásady o organické spojitosti otázek týlu a zásobování s otázkami taktickými se musí plně projevit v plánování materiálního zabezpečení boje a při jeho provádění. Plán týlu je organickou součástí plánu boje a doplňuje jej po stránce materiálně technického zabezpečení.

Plán organisace týlu musí však mít ještě další předpoklady: je to především jeho realita ve vztahu k materiálním zdrojům a jeho pružnost.

vzhledem k rychlým změnám bojové situace. Z toho vyplývá nutnost sledovat neustále vývoj bojové situace a přizpůsobovat, doplňovat nebo měnit plán tak, aby zajištěných zdrojů a prostředků bylo hospodárně využíváno k zabezpečení úspěchu boje, aby se materiální, zdravotnická a technická pomoc vojskům nezpokořovala za bojovými událostmi a právě naopak přicházela včas. Jen takovýto neustále živý plán může dát reálný základ k tvůrčímu řízení týlu.

Veškerá činnost předvídaná plánem musí být zaměřena především k rychlému soustředění zásob a přivedení všech týlových jednotek, zařízení a techniky do bojové pohotovosti; to je úkolem první části plánu, zabezpečujícího přípravné období. V další části plánu musí být plánováno rozložení a uspořádání soustředěných zdrojů a prostředků a jejich použití řízeno tak, aby zabezpečovaly vojska v souladu se zámyslem vševojskového velitele.

Při plánování materiálního zabezpečení boje je třeba vycházet z toho, že každá situace, každé materiální zabezpečení určitého bojového úkolu má své zvláštnosti a odlišnosti, které je třeba vyhledat a zhodnotit již při ujasnění úkolu týlu a zhodnocení týlové situace. Tyto zvláštnosti se pak musí projevovat ve všech částech plánu. Plán, v kterém jsou zvláštnosti náležitě zhodnoceny a v němž jsou vyvozeny důsledky jejich vlivu na zabezpečení boje, není šablonovitý, nýbrž tvůrčím dokumentem, v němž se plně odrážejí i zvláštnosti socialistického plánování.

Kromě náčelníka týlu, který zpracovává plán pro celkové řízení týlu vyšší jednotky, musí každý funkcionář týlu sestavit vlastní odborný plán pro řízení své složky týlu. Přitom je opět nutná těsná součinnost všech funkcionářů týlu, aby plánovaná činnost jednotlivých úseků týlu byla harmonicky sladěna, vzájemně se doplňovala a na sebe navazovala.

Veliká vlastenecká válka Sovětského svazu nám dává mnoho příkladů a jasných důkazů o tom, že bez reálného plánu není možno řídit týl ani jeho složky v těžkých podmínkách soudobého boje.

V útočné operaci 2. běloruského frontu (leden až únor 1945) připravil náčelník zdravotnické služby divise plán zdravotnického zabezpečení vojsk, v kterém účelně rozdělil vlastní i posilové prostředky mezi jednotlivé útvary s těžištěm na směr hlavního úderu. Kalkulaci zdravotnických ztrát a potřebu odsunových prostředků zpracoval podle jednotlivých dnů boje. V přípravném období byla prováděna instrukčně metodická zaměstnání, v kterých se prakticky seznámili všichni pracovníci zdravotnické služby s plánem zdravotnického zabezpečení. Podle tohoto plánu byly prováděny instruktáže zdravotnických pracovníků, bylo organizováno praktické školení nosičů raněných ve správném poskytování pomoci raněným v boji, zdravotnických instruktorů a zdravotnických pomocníků praporů v metodice provádění zdravotnického a epidemiologického průzkumu, mladších lékařů v technice provádění protišokových opatření a p.

Díky reálně zpracovanému konkrétnímu plánu, s kterým byly podrobně seznámeny všechny provádějící orgány (každý v potřebném rozsahu jeho činnosti), byl boj úspěšně zabezpečen; raněným byla poskytována včasná pomoc, byl organizován a prováděn jejich rychlý odsun a zdravotnické prostředky účelně a rychle přemísťovány podle vývoje bojové situace.

Z tohoto příkladu vyplývá pro týlové funkcionáře další cenná zkušenost: se schváleným plánem seznámit všechny provádějící orgány (každého v potřebném rozsahu jeho činnosti) a organizovat instrukčně metodické školení, instruktáže a odborná zaměstnání se zaměřením na podmínky na-

stávajícího boje (druh boje, síla obrany nepřítele, terén, roční období, počasí a p.).

Uvedu dále některé příklady z bojů 1. čs. samostatného armádního sboru v SSSR:

V přípravném období před odesláním 2. čs. paradesantní brigády v SSSR na území slovenského národního povstání byl vypracován společně s představiteli 1. ukrajinského frontu plán organizace týlu a materiálního zabezpečení, který umožnil:

- připravit rychle a organizovaně 2. brigádu, vyňatou náhle z bojů u Dukly, pro nový úkol;
- její přechod do výsadkové akce;
- soustředění materiálu a prostředků na letištní základně v Krosně;
- materiální zabezpečení vzdušného převozu brigády a její akce na území slovenského národního povstání.

Plán plně ohrázel zvláštnosti situace:

- postupné soustřeďování útvarů;
- materiální stav vojsk 2. brigády vzniklý během účasti v boji (poškozená vozidla, výstroj, obuv, zdravotní stav, únava vojsk a p.);
- zvláštnosti výsadkové akce vyžadující těsnou součinnost s frontem (přistavení dopravního letectva, doplnění munice na 5 palebných průměrů a 5 denních dávek trvanlivých druhů potravin, vybavení brigády lehkými vozidly a p.);
- součinnost s operačním plánem 1. ukrajinského frontu.

Plán organizace týlu a materiálního zabezpečení jednotek 1. čs. samostatného armádního sboru v SSSR v útoku na Liptovský Svätý Mikuláš umožnil funkcionářům týlu:

- organizaci dopravy materiálu ze vzdálených základen;
- soustředění materiálu, zvláště munice, v palebných postaveních dělostřelectva;
- rozsáhlou materiální pomoc nově zasazené 4. brigádě zorganizované v Levoči;
- provedení rozsáhlých oprav techniky a materiálu poškozeného za dlouhých přesunů vojsk a v předchozích bojích;
- provádění kontrol a pomoci;
- úspěšné zabezpečení bojů o Liptovský Sv. Mikuláš.

Plány v obou uvedených příkladech byly základními dokumenty řízení týlu náčelníka armádního sboru a pro ostatní funkcionáře týlu základem pro rozpracování odborně technických plánů jednotlivých služeb. Díky reálnému a podrobnému plánování organizace veškeré činnosti spojené s přípravou a prováděním materiálního zabezpečení mohl týl armádního sboru v krátkém přípravném období provést veškeré materiální přípravy pro vzdušný převoz a akci 2. paradesantní brigády (vedle zabezpečení činnosti vojsk v dukelské operaci) a odstranit rychle, organizovaně a plánovitě všechny nedostatky v materiálním zabezpečení boje 1. čs. armádního sboru v těžkých podmínkách slovenských hor.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války plně potvrzují význam plánování v operaci, které vede k zlepšování organizace práce, k hospodárnému využití materiálních prostředků, dává dobrý základ k předvídání a účinně přispívá k úspěšnému zabezpečení úkolu.

Kontrola a pomoc

Kontrola činnosti týlu je velmi účinnou a podstatnou částí bolševického řízení týlu. Je spolehlivým prostředkem k včasnému odhalení nedostatků. Pomoc, která musí být neoddělitelnou součástí kontroly, vede podřízené týlové funkcionáře k zlepšování stylu práce, k přesnému plnění řádů a předpisů a pomáhá jim včas ve správném chápání úkolů uložených řády, předpisy, týlovými rozkazy nebo plány.

Tato skutečnost má mimořádný význam v materiálním zabezpečení boje, neboť umožňuje týlovým řídicím funkcionářům včas prověřovat dodání rozkazů, přesvědčovat se o správném chápání nařízených úkolů a účinnou pomocí včas zasáhnout do systému řízení týlu podřízené jednotky, nebo útvaru. Kontrola a pomoc je spojovacím článkem řídicích orgánů týlu s vojsky. Je jedním z hlavních prostředků vedoucích k tomu, aby týl nebyl řízen odtrženě od vojsk a aby myšlení a činnost všech týlových funkcionářů byly usměrněny a podřízeny zámyslu vševojskového velitele.

Podřízenému týlovému funkcionáři odhaluje kontrola a pomoc chyby a nedostatky, které by jinak odhaleny nebyly nebo by byly odhaleny pozdě, pomáhá mu vyjasnit příčiny chyb a nedostatků a zároveň mu dává návod k jejich odstranění, odstraňuje šablonovitě řešení materiálního zabezpečení, napomáhá správnému chápání úkolu týlu a jeho tvůrčímu plnění ve spojitosti s taktickou situací. Konečně kontrola provedená včas ještě před zahájením operace dává nadřízenému náčelníkovi možnost učinit správné opatření k odstranění závažných nedostatků (včasný přísun materiálu, pomoc v úpravě cest nadřízenými orgány, provedení odsunu, v technické pomoci, materiální a technické zabezpečení ARS atd.), které by mohly zdržet dosažení materiální pohotovosti týlu k zahájení operace nebo ohrozit operaci v samém průběhu.

Kontrola dále nejlépe uvádí nadřízeného týlového funkcionáře do materiální situace podřízené jednotky, umožňuje mu do všech důsledků proniknout do jejího života, přesvědčit se včas, zda vydané rozkazy a plány jsou správně chápány a zda veškerá činnost týlu je správně a účelně zaměřena k úspěšnému zabezpečení úkolu.

Tak na příklad kontrola provedená u jednotek 1. čs. samostatného armádního sboru v SSSR orgány vrchního sovětského velení v srpnu 1944, nedlouho po zakončení přesunu sboru z Černovic do prostoru sevzáp. od Samboru, přinesla velmi kladné výsledky.

Odhalila vážné nedostatky v plánování zabezpečení automobilního přesunu 3. čs. samostatné brigády v SSSR pohonnými hmotami; část dělostřelectva brigády uvázla v prostoru Lvov bez pohonných hmot, ačkoli brigáda dostala plnou zásobu odpovídající normě spotřeby za přesunu. Týl čs. samostatného armádního sboru mohl na základě provedené kontroly podnikat ihned opatření k zabezpečení přesunu zbývajících dělostřelectva a k zavedení pořádku v hospodaření s pohonnými hmotami a v plánování u 3. čs. brigády. Za pomoci kontrolních orgánů organisoval týl sboru metodická zaměstnání s funkcionáři týlu 3. brigády atd. Učiněná opatření se projevila kladně později v průběhu dukelské operace.

Ovšem je třeba zdůraznit, že kontrola bude úspěšnou jen za určitých předpokladů; především musí být vždy spojena s pomocí. Nemůže prospět věci, jestliže chyby a nedostatky při kontrole jen konstatujeme a vytýkáme a přitom nehledáme příčiny a neukážeme, jak se to správně má dělat. Dalším nezbytným předpokladem je, aby kontrola byla prováděna důsledně a cílevědomě. Ne tedy kontrola pro kontrolu, ale kontrola plánovitá, pro-

spívající potřebám vojsk a nezatěžující je. To předpokládá sestavení reálného plánu kontrol, těsnou součinnost se štábem a s druhy vojsk a s nadřízeným týlem. Jinak se může stát, že se u útvaru nebo vyšší jednotky sejde zároveň několik kontrol, kontrola zevšední, stane se formalitou, která vojskům nepomůže, naopak je zatíží a odvrátí funkcionáře od plnění hlavních úkolů.

Dalším důležitým předpokladem je, aby kontrolou byli pověřováni funkcionáři, kteří svůj obor plně ovládají, aby mohli vždy správně odhalit nedostatky a účinnou radou a pomocí přispět k správnému chápání a řešení úkolů materiálně technického zabezpečení.

Při zpracovávání plánu týlových kontrol je třeba především vycházet z předchozího období bojů a z předchozí činnosti týlu. Dostávala-li na příklad určitá jednotka v předchozích bojích špatnou stravu nebo dostávala-li ji opožděně, bude třeba zaměřit kontrolu ještě v průběhu bojů a v přípravném období pro další akci k odstranění nedostatků ve stravování. U jiného útvaru mohou být stížnosti na špatný stav obuvi, nebo je soustavně překračována norma spotřeby pohonných hmot, nebo je stále nízký koeficient technické pohotovosti. Kontrolu v těchto případech bude třeba zaměřit na činnost, plánování a organizaci práce dílen, způsob provádění exploatace vozidel a na opatření k zhoštění spotřeby pohonných hmot a konečně na technickou vyspělost a dopravní kázeň řidičů a organisování oprav motorových vozidel a p.

Stejně tak je třeba při plánování kontrol uvážit všechny zvláštnosti nového, předvídaného úkolu. Čeká-li vyšší jednotku boj v horách, bude třeba věnovat hlavní pozornost přípravám na činnost týlu v hornatém zalesněném terénu, výcviku v používání horských sedel a jiného výstroje, přípravám na dopravu stravy, přípravám odsunových zařízení k odsunu raněných, výcviku sběračů a nosičů ve vynášení raněných z bojiště, instruktážím a odborné přípravě výkonných týlových orgánů na činnost v hornatém terénu a pod.

V těžkých podmínkách bojů 1. čs. samostatného armádního sboru v pohorí Velká a Malá Fatra byly nedostatky ve stravování některých jednotek, zvláště pokud šlo o rozmístování polních kuchyní a dodávání teplé stravy bojujícím vojskům. U proviantního oddělení týlu sboru byly vytvořeny z nově mobilisovaných důstojníků proviantní služby kontrolní orgány, které byly instruovány v různých způsobech organisace stravování v horách. Tyto skupiny byly pak rozeslány k jednotkám a pomáhaly na místě odhalit příčiny nedostatků a přivést stravování vojsk na úroveň požadavků boje v horách.

Složitost úkolů a činnost týlu v těžkých podmínkách soudobého boje vyžaduje od týlových funkcionářů správné a soustavné provádění kontrol podle poučky soudruha Stalina: „Dobře organisovaná kontrola provádění je reflektor, který pomáhá osvětlovat stav práce.“ (J. V. Stalin, Otázky leninismu, Svoboda, 1952, str. 481.) Je-li kontrola správně prováděna a je-li organicky spojena s pomocí, odhaluje a včas napravuje chyby a nedostatky, zlepšuje styl práce, dává podřízeným správný návod, vede je k přesnému plnění řádů a rozkazů a konečně pomáhá jim i v kritice vykonané práce.

V takovém duchu musí být chápána kontrola a pomoc orgány na všech velitelských stupních. Jen tak se stane podstatnou částí bolševického řízení týlu.

Tvůrčí ráz sovětské vojenské vědy v otázkách řízení týlu

V předchozích statích jsem uvedl podstatné zásady organizace práce týlu, které jsou základem tvůrčího, iniciativního řízení týlu a materiálně technického zabezpečení. Uvedené vlastnosti tvoří jednotný systém dialekticky prověřených zásad. Do praxe nesmějí být proto přenášeny odděleně. Týl nemůže úspěšně řídit ten velitel nebo náčelník týlu, který nebude spojuvat otázky materiálního zabezpečení s otázkami operačními a taktickými, bez reálného plánování nebo součinnosti, kontroly a pomoci. Vypadne-li kterákoli podstatná složka řízení týlu, narušuje se v samých základech jeho síla, pevnost, pružnost a ztrácí se podmínky k tvůrčímu, iniciativnímu, avšak konkrétnímu a reálnému řízení zabezpečení vojsk.

Naznačím na příkladu z Veliké vlastenecké války bohatou tvůrčí schopnost a iniciativu sovětských velitelů a týlových funkcionářů.

N-tá armáda se připravovala v roce 1943 v prostoru soustředění k přechodu řeky Dněpru. Zásobovala se na železničním úseku Bachmač—Měna; vzdálenost divisních skladů od zásobovacích stanic dosahovala 150 km. Soustřeďování týlu a materiálu bylo prováděno za zvlášť ztížených podmínek; ustupující nepřítel se všemožně snažil zastavit útoky Sovětské armády, a proto ničil kolejnice, železniční stanice a mosty, odsunoval a ničil železniční zařízení a prostředky spojení. Využít takto zničených železnic nebylo možné, nehledě k tomu, že železnice byly Němci již upraveny na úzký rozchod.

Veškerý přísun pro zabezpečení n-té armády v dněpersko-kyjevské operaci bylo nutno uskutečnit silniční dopravou.

Situace byla zhoršena ještě skutečností, že 80% silnic a cest nemělo tvrdý, zpevněný povrch a že v průběhu operace po dosažení řeky Dněpru bylo třeba dále útočit v bezcestných prostorech. K dovršení všeho nastaly podzimní deště, které ještě více zhoršily tuto obtížnou situaci.

Situace vyžadovala rychlou výstavbu nových cest. Armáda měla jeden silniční provozní prapor a dva silniční stavební prapory, z nichž jeden byl určen ke stavbě mostů přes řeky. Silniční útvary nebyly s to v krátké době zvládnout silniční situaci. Byly proto vytvořeny dva další silniční prapory z počtu civilního obyvatelstva.

K zrychlení tempa stavby cest a včasného plánování přísunových a odsunových cest v průběhu útočné operace byly vyslány hned za bojovými sledy vojsk skupiny průzkumu, které získávaly od místního obyvatelstva, partyzánů, zajatců a vlastním průzkumem zprávy o stavu cest a o silničních stavbách v týlu nepřítel. Na základě vyhodnocení těchto zpráv byl určován další průběh cest a plánováno správné využití silničních útvarů.

Na opravené armádní vojenské automobilní silnici rozvínovaly roty silničního provozního praporu úsekové stravovací stanice, ohřívárny, stanice zásobování PHM a stanice technické, zdravotnické a veterinární pomoci.

Koncem října 1943 vojska přešla Dněpr a dobyla předmostí na jeho západním břehu. Hlavní přeprava přes Dněpr byla předvídána v prostoru Ljubeč (hloubka Dněpru v tomto prostoru byla 6 m, šířka 400 m). K zřízení přepravy byl vyčleněn jeden silniční stavební prapor. Stavební materiál potřebný ke stavbě mostu byl připraven v lese ve vzdálenosti 7 km od místa přepravy; jednotlivé části mostů (jako podpěry, piloty, mostovka) byly tamodtud převáženy v noci na místo přepravy auty a povozy.

Několik dnů před zahájením vlastní stavby mostu organizoval stavební prapor pracovní skupiny podle speciálních druhů prací, které jednak při-

pravovaly speciální části mostu, jednak prováděly noční methodická zamětnání (na souši i ve vodě) v zatloukání pilot, v ukládání mostovky, v sestavování jednotlivých dílů mostu a p. Při dobře organizované, plánovitě práci a proto, že byly specialisovány skupiny a včas připraven stavební materiál a jednotlivé části mostu, byl most postaven za 3 dny.

Pro plynulý přísun materiálu bylo třeba účelně rozdělit dopravní prostředky armády a provádět plánovitou kontrolu jejich exploatace. Automobilní prapory byly rozmístěny v blízkosti štábu týlu armády, což značně usnadňovalo živé spojení se štáby automobilních praporů a rychlé manévrování dopravními prostředky.

K zlepšení exploatace aut a vyloučení ztráty spojení s divisními zásobovacími místy byly jednotlivým divisím přiděleny automobilní čety, které během operace prováděly přísun munice, pohonných hmot a proviantu; tyto automobilní čety dojížděly stále k týmž divisím, takže velitelé nepřetržitě znali prostory divisních skladů.

Automobilní sledy pracovaly přesně podle grafikonů, v nichž byla uvedena doba zastávek, doba vykládání a odpočinek řidičů vozidel. Odpovědnost za organizaci nakládacích a vykládacích prací byla uložena náčelníkům zásobovacích služeb. Pro kontrolu pohybu sledů byla zřízena zvláštní dispečerská stanoviště, spojená telefonicky se štáby automobilních praporů, čímž byl získáván neustálý přehled o místě a činnosti jednotlivých sledů během cesty.

Při jízdách aut po špatných cestách docházelo často ke značným poruchám (poškození per, diferenciálů, spojovacích hřídelů, převodových skříní a spojek). Díky dobré přípravě dílenských čet automobilních praporů byla auta nepřetržitě zabezpečována všemi potřebnými náhradními díly. Neméně měrou přispěla k udržení vysokého koeficientu technické pohotovosti i praxe, využívat k opravě aut agregátů poškozených aut, jejichž opravu pro její rozsáhlost již nebylo možno uskutečnit.

Ve dnech usilovné práce nebyly technické prohlídky aut prováděny samými řidiči, nýbrž zvláště k tomu určenými skupinami mechaniků. Tak se řidičům dostávalo potřebného odpočinku, neboť auta jezdila 18 až 20 hodin denně. Během jízdy poskytovaly technickou pomoc motorovým vozidlům automobilní letučky, které pracovaly na hlavních směrech přísunu. Kromě toho větším proudům aut na dobu jízdy přidělovaly dílenské letučky.

Přesné dodržení grafikonu pohybu, za něž bojoval každý důstojník a řidič automobilních praporů, správné rozdělení sil a prostředků, dobře organizovaná dílenská služba — všechno to dovolilo udržet v automobilním parku armády technický koeficient na výši 0,85 a později až 0,90.

Prísun materiálu v armádním týlu měl ještě další zvláštnosti. Železniční most přes řeku Dněsu (v prostoru zásobovací stanice Količevka) byl zničen. Zásoby byly proto překládány v železniční stanici Količevka z železničních letuček na automobilní dopravní prostředky, naložená auta byla na prámech přepravována přes řeku Dněsu a materiál byl ve stanici Golu-biče překládán k další dopravě železničními letučkami. Pro vojska levého křídla armády byla rozvinuta předsunutá oddělení polních armádních skladů na silnici.

Útočná operace spojená s překonáním tak mohutného vodního toku, jako je řeka Dněpr, měla vliv i na organizaci zdravotnického zabezpečení, které vyžadovalo co největšího přiblížení zdravotnických ústavů k vojskům prvních sledů. Praporní obvaziště se rozvíjela zpravidla ve vzdálenosti 100 až 200 m od bojové čáry. Plukovní obvaziště se rozmísťovala ve vzdálenosti 2 až 4 km od břehu řeky; blíže je rozmístit

nebylo možné, neboť nepřítel silně postřeloval levý břeh Dněpru. Divisní obvaziště byla rozvinována ve vzdálenosti 2 až 6 km od plukovních obvazišť, polní pohyblivé nemocnice první linie ve vzdálenosti 10 až 15 km od prostorů divisních obvazišť.

K zabezpečení lepšího manévru zdravotnickými ústavy a k jejich včasnému rozvinutí po proniknutí do hloubky nepřátelské obrany zůstal vždy jeden ze tří divisních zdravotnických praporů každého sboru nerozvinut. Ranění byli odsunováni do dvou zbývajících divisních obvazišť. Po rozšíření předmostí na západním břehu řeky zůstalo jedno z divisních obvazišť s raněnými neschopnými odsunu na východním břehu. Další dosud nerozvinutý divisní zdravotnický prapor byl přepraven na pravý břeh řeky. Později byl přepraven i druhý zdravotnický prapor. Tento manévr plně zabezpečoval nepřetržitý příjem raněných v divisních obvazištích a včasné poskytování odborné lékařské pomoci.

Přepravu raněných na východní břeh prováděly zvláštní skupiny řízené zdravotnickými instruktory, které měly k dispozici přepravní prostředky s vesly i s motorovým pohonem. Tyto skupiny kromě toho používaly k odsunu raněných i přepravních prostředků, na nichž byl prováděn přísun munice, pohonných hmot a ostatního materiálu. Pro příjem raněných na východním břehu řeky bylo pro každé divisní obvaziště zřízeno stanoviště zdravotnických aut. Z divisních obvazišť byli ranění dále odsunováni do armádních nemocnic „podle určení“.

Na hlavním odsunovém směru byly rozmístěny polní pohyblivé nemocnice první linie, specialisované nemocnice, odsunové nemocnice pro lehce raněné, infekční nemocnice a terapeutické polní pohyblivé nemocnice. U jedné z nemocnic první linie byla rozdělovna raněných, kterou řídil orgán polního odsunového střediska. Tento orgán měl právo měnit proudy odsunovaných raněných do méně zatížených nemocnic.

Odsun raněných z polních pohyblivých nemocnic první linie byl prováděn směry: do prostoru Répki a do města Černigov. Dva odsunové směry byly vytvořeny proto, aby bylo využito prázdných vracejících se dopravních prostředků, které přísunovaly materiál vojskům z železničních stanic Répki a Černigov. V těchto stanicích byli ranění překládáni na železniční zdravotnické letučky k dalšímu odsunu do stanice Drozdovka, kde byly rozmístěny nemocnice armádní nemocniční základny.

Pro lepší řízení léčebně odsunové činnosti a protiepidemiologické ochrany vojsk předsunovalo zdravotnické oddělení armády u jedné nemocnice první linie „operační skupinu“, zesílenou zdravotnickými auty od armádní zdravotnické rot, zdravotnickými povozy od hipomobilní zdravotnické rot a desinfekčními prostředky (od armádní desinfekční rot). Do počtu skupiny byli též začleněni epidemiologové (ze zdravotnického hygienicko-epidemiologického oddílu armády). Ti získávali zprávy o zdravotnicko-epidemiologickém stavu prostoru a včas prováděli nutná profylaktická opatření.

Uvedený příklad nám dává názorný přehled o tvůrčí řídicí práci týlových funkcionářů n-té armády. Ukazuje pružné, iniciativní řízení silniční dopravy při nedostatku dobrých cest, iniciativní využití civilního obyvatelstva k organizování dalších silničních stavebních praporů a zvyšování význam včasného provádění průzkumu cest pro plánování jejich dalšího využití. Včasná příprava a výcvik speciálních skupin pro stavbu mostu, včasné opatření a přísun stavebního materiálu a zhotovení jednotlivých částí mostu ještě před příchodem vojsk k řece umožnily postavení 400 m dlouhého mostu přes Dněpr za 3 dny; tím byly v nejkrat-

ší době vytvořeny podmínky pro zásobování armády na předmostí na západním břehu řeky.

Je třeba si dále povšimnout iniciativního řešení pro zlepšení exploatace aut a pružného organisování dílenské služby, což dovoľovalo udržet technický koeficient automobilního parku armády v těžkých podmínkách na stále výši 0,85 až 0,90. Kombinovaná železniční a automobilní doprava, přeprava naložených aut přes řeku Děsnu na prámech a další využívání železničních letuček ukazuje iniciativní řízení dopravy plně odpovídající podmínkám situace.

Konečně je třeba hodnotit i iniciativní řešení otázek zdravotnického zabezpečení; toto řešení plně odpovídalo zámyslu velitele armády, neboť přijalo takový způsob manévru zdravotnickými prostředky, který nejlépe zabezpečoval nepřetržitý příjem raněných a včasné poskytování odborné lékařské pomoci na obou březích řeky i v hloubce nepřátelské obrany.

Celý uvedený příklad je obrazem iniciativního rozhodování týlových pracovníků n-té armády, jejich vysokých odborných a organizačních schopností, které nakonec ve spojení s bezmezným hrdinstvím a iniciativou všech velitelů a bojovníků armády přispěly značnou měrou k tak skvělému vítězství sovětských vojsk v dněpersko-kyjevské operaci.

Závěr

Ukázal jsem na několika příkladech tvůrčí ráz sovětské vojenské vědy v otázkách materiálního a technického zabezpečení. Je nutno zvláště vyzvednout rozhodujícího činitele, z kterého vycházeli týloví funkcionáři při řízení týlu; byly to konkrétní podmínky bojové situace. Proto je při každé změně situace a před každým rozhodnutím velitele a týlového funkcionáře tak důrazně požadováno, aby si pečlivě ujasnil úkol a zhodnotil situaci a aby si ujasnil všechny zvláštnosti situace, které mají vliv na organizaci a činnost týlu v daných podmínkách.

Příklady z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu a sovětské vojenské zkušenosti dávají našim velitelům a týlovým funkcionářům praktický návod k tvůrčímu uplatňování zvládnuté teorie na praktických příkladech řízení a organisování práce týlu a umožňují jim vést rozhodný boj proti šablonovitosti při řešení a rozhodování.

Je třeba si dát otázku, jak studovat a v praxi uplatňovat sovětské vojenské zkušenosti. Cílem studia příkladů z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu je poznávat, správně chápat a na praktických příkladech si osvojovat způsob dialektického myšlení a styl práce sovětských týlových funkcionářů v boji, v nejrozmanitějších operacích, taktických i materiálních situacích a rozvíjet tak schopnosti pro správné řízení týlu a pro tvůrčí aplikaci theoretických zásad v praxi: v bojové přípravě vojsk, ve velitelské přípravě vojsk, ve velitelské přípravě, v samostatných pracích, v diplomních pracích, ve skupinových zaměstnáních, ve velitelsko-štabních cvičeních a p. a být tak nejlépe připraven pro skutečný boj.

Bylo by hrubou chybou uplatňovat příklady z bojů Sovětské armády schematicky, šablonovitě, bez uvážení skutečných operačních podmínek, bez uvážení celkové vojensko-politické situace z příslušného období Veliké vlastenecké války. Právě naopak, je třeba příklady studovat v organické souvislosti s operační situací, se všemi zvláštnostmi a podmínkami situace, z které příslušné tvůrčí řešení otázek týlu vzešlo.

Soudobá organizace týlu sovětských vojsk, systém jeho činnosti a řízení materiálně technického zabezpečení vojsk v boji, příklady a zkušenosti sovětských funkcionářů z Veliké vlastenecké války byly vykoupeny těžkými oběťmi slavné a hrdinné Sovětské armády, naší učitelky a osvoboditelky. V příkladech a zkušenostech z Veliké vlastenecké války se odrážejí všechny přednosti sovětské vojenské vědy a její tvůrčí ráz. Příklady nás učí organické spojitosti týlu s otázkami taktickými, dávají nám návod, jak účelně organisovat součinnost na jednotlivých stupních a v jakých otázkách, učí nás plánovitě činnosti týlu a konečně nám dávají obraz celého systému řízení týlu, s kterým je nerozlučně spjata živé velení, činnost funkcionářů přímo ve vojskách a účinné provádění kontrol a pomoci.

To vše nám musí být návodem a vzorem pro činnost našich týlových funkcionářů. Sovětské zkušenosti a jejich osvojování našimi týlovými pracovníky, to je nejbezpečnější a nejrychlejší cesta k dalšímu rozvoji a zlepšování práce týlu, cesta k dalšímu rozvoji bojové síly naší armády, cesta k rychlému odstraňování všech nedostatků, k lepší organizaci práce, to je jediná cesta k budování týlu nového typu naší nové armády.

Při tom je třeba si neustále uvědomovat, že bez marxisticko-leninského světového názoru, který je theoretickou základnou stalinské vojenské vědy, to jest bez znalosti ideologie dělnické třídy opřené o historický a dialektický materialismus, není možno proniknout do složitých otázek sovětské vojenské vědy a není možno tvůrčím způsobem uplatňovat vojenské umění v denní praxi. Proto učit se sovětské vojenské vědě a sovětským vojenským zkušenostem znamená především plánovitě studovat otázky marxismu-leninismu.

Hlavním úkolem všech velitelů a týlových funkcionářů zůstává dokonale si osvojit nejen řády a předpisy, ale nabýt schopnosti v iniciativním řešení problémů, v iniciativním řízení týlu, aby byli s to tvůrčím způsobem stanovit takové způsoby organizace týlu a zásobování, které nejlépe odpovídají daným podmínkám.

Je proto povinností všech velitelů a týlových funkcionářů učinit studium příkladů a zkušeností z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu hlavní náplní tvůrčího plnění plánu bojové a politické přípravy, jak nám to ukládá soudruh ministr národní obrany generál armády Alexej Čepička.

V tomto směru připadá též důležitý úkol našim vojenským školám: Zevšeobecňovat sovětské vojenské zkušenosti, přenášet do vojsk, vydávat sborníky příkladů z Veliké vlastenecké války, sovětské prameny a pomůcky, vyhodnocující válečné zkušenosti a učinit je majetkem všech funkcionářů naší armády.

Prameny: J. V. Stalin, Otázky leninismu,

Spisy J. V. Stalina, svazek 4,

J. V. Stalin, »O Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu«,

Záznamy z Vorošilovovy akademie,

Vlastní zkušenosti z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu,

Učební pomůcky th. 28, 95a a 143/ KT - VAKG.